

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 „JÓ SZERENCSE” MELLÉKLETTAL EGYÜTT
 EGÉSZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE. 3.— K.
 FÉLÉVRE 6.— K. | EGYES SZÁM —60 K.

FŐSZERKESZTŐ:
 DR. BISCHITZ BÉLA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 BUDAPEST, IV. (BELVÁROS), MOLNÁR-UTCA 33
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Vasérc előfordulások, a Vashegygel szomszédos Triasz-hegységben.

A Vashegytől délkeletre elterülő vidék, (Jólsva város, Jolsvataplocza, Miglész, Mikolcsán, Gömör-Nánás, Gicze, Licze, Meléte, Lénárt, Deresk, Kövi, Gömör-rákos, Nandrás községek határai) feltűnik azáltal, hogy a dombok és hegyek oldalai illetőleg lejtői sok helyen kopaszok és meredek, sziklás lejtőket képeznek, melyek különösen egy magasabb ponttól megtekintve, a folyton irányt változó völgyekkel, a leginkább szántóföldekből álló kisebb fensikokkal és erdő vagy cserjéssel borított sziklás területtel egy szép látványt nyújtanak.

A sziklás terület legfőbb anyagát mészkő képezi mely leginkább a völgyek oldalain kibúvik. Másutt ismét a vékony földtakaró alatt sejtethető, mert ilyen helyeken a növényzet gyér és silány, ami különösen a délnek fordított lejtőkön észlelhető. Az ismét abban leli magyarázatát, hogy a napnak fordított helyeken a vékony földréteg nedvességét hamar veszíti és a csirázó növény, fű vagy fa, táplálékfeloldó anyag hiányában kipusztul vagy korcs alakban tovább tengődik. Az összetartás nélküli föld, a növényzet hulladékai által nem szaporodik, hanem záporosó mindinkább lemossa, vagy száraz állapotban a szél elviszi.

Méret = 1 1000

Földmegerősítés

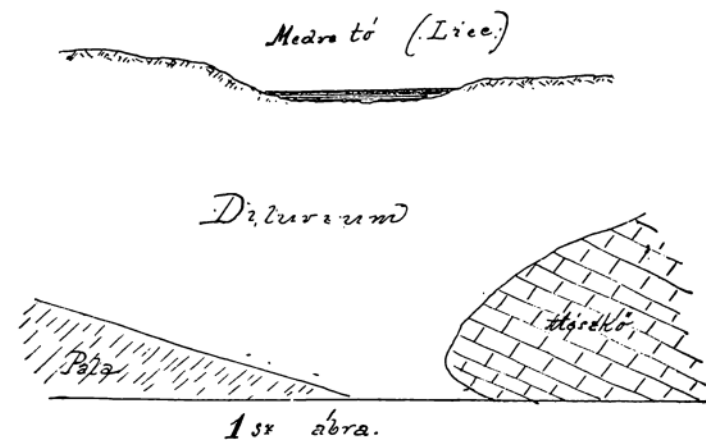

Mint természetbeli jelenség felemlíthető, hogy a fensikokon néhány helyen nagyobb kiterjedésű teknőszerű mélyedések vannak, amelyekből az összefolyó esővizek földalatti lefolyást találnak, vagy hogyha a levezető csatornák iszappal megtelnek tavakat képeznek. De azért nagyobb barlang e környéken nem ismeretes. Forrásokban e mészkővidék szegény, de a néhány ismeretes források vizben annál bővebbek.

Geológiai tekintetben ezen mészkő I. és H. Triasz-

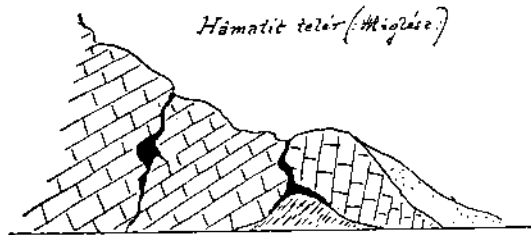
korbeli mész, márvány és dolomit. A mészkőnél leginkább déli dőlést lehet megfigyelni, de találhatóak azért más irányban dőlő rétegek is különösen olyan helyeken, ahol a kőzetben pala található, mely pala a mészkő fekvését képezi és valamely erő következtében feltolódott és így a mészkő eredeti fekvését megzavarta.

A mész- vagy pala-hegységet legnagyobb részét diluviális törmelék fedi, mely törmelék néhol 40 m. vastagságot is eléri (lásd 1. sz. ábrát). A diluviális

erakodás főanyaga agyag, mely sok helyütt vasoxidul által vörös, más helyen ismét orgánikus eredetű anyagoktól fekete szineződést kapott. Nagyon gyakoriak a sárga és ritkábbak a fehér agyagrétegek. Azonkívül láthatók tiszta homok- vagy konglomerát-padok is. Érdekes, hogy e törmelékben, dacára a mész közelségének, nagyon ritkák a mészkő-szemek vagy -darabok, a törmelékben leginkább kvarc- és gránit-szemek vagy -darabok találhatóak.

A vasérc e hegységben úgy első, mint másodlagos településben fordul elő. Mint primértelepülés, telérszerűen, vagy a mészkőben vagy a mész és a pala érülési lapjain (lásd 2. sz. ábra) telepszerűen a mészkőn kisebb fészkek alakjában, ezen előfordulás azonban ritka és a volt barlangok cementáció útján történt kitöltésnek tekinthető (lásd 3. sz. ábra). Ezen vaskelőfordulások főanyagát hómattit képezi; mely a kibúváshoz közel eső részekben ellimonitosodott Glazkopfokból áll. A telérszerű előfordulások nagyon gyakoriak, csak hogy csapás és dőlés iránti kiterjedésük

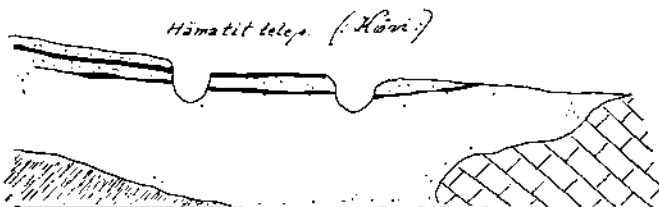
2 sz. ábra.

3 sz. ábra.

alig egynehány méter, a leggyakoribb vastagság 1—2 centiméter. Kitöltésük mészpát, hőmotat és kvarc-többször hőmatit és agyag, néha egy-egy éles mészkő-zárvánnyal.

Gyakrabban lehet másodlagos előfordulást találni a diluvialis törmelékben, és pedig ritkán vagy sűrűbben elszórt babszem, ököl- vagy fejnagyságu darabokban, melyek legtöbbször tiszta hőmatit, de található azonban a Gömör-rákos és Nandrás községek határában ismert kvarccal átszótt telepeknek limonitgörgeteg darabjai is. Helyenként található különösen vörös agyagban néhány centiméter vastag telepek, melyek azt a benyomást teszik, mint hogyha a vasoldatot fari talmazó iszap koncentrálnódott volna. (Lásd 4. számú ábrát.) Az ilyen esőzés által letakart rétegek, a fagyó

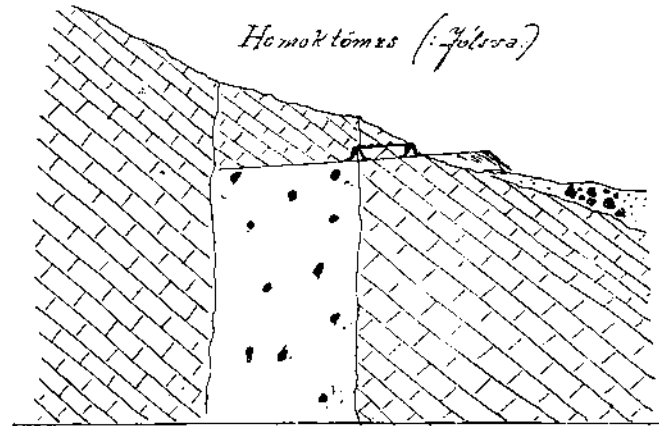

4 sz. ábra

megrepszte úgy veszik ki magukat, mint hogyha valaki tetőcserep-hulladékokat elhányt volna.

Azonkívül található még a mészkőankeritté átváltoztatva, mely ismét elvéve limonittá átalakult, vagy a mészkő finom hőmatit esetleg limonit inprágnációkat tartalmaz.

Figyelemreméltó még, egy a jolsvai határban ismeretes 20 méter átméretű, meredeken álló, hengeralku homoktömzs, melyben szintén elvéve limonitdarabok fordulnak elő. (Lásd 5. sz. ábrát.) A homok finom szemű és látszólag mint forró lerakódás képződött. E homokban egyetlen egy mészkőszemecske sem észlelhető és úgy látszik gránit vagy kristályos palából származik. A homokot, míg még külszíniül nyerhető volt, a Hisnyóvízi vasöntődében mint mintázó homokot felhasználták.

5 sz. ábra.

Leírt vasércelőfordulásoknak azonban alig van gyakorlati jelentősége. Az e vidék némely helyein a felszínen található vasércdarabok, különösen sok laikus embereknek, várí reményükben, keserű csalódásnak okozója volt, mert alig lehetett az ilyen érctelepülést fejtejtés érdemlő mennyiségben és minőségben feltárni. A legtöbb ilyen kutatás nem ment túl a várt kutatómáni bányajogositványon és csak egynehány előfordulásra történt bányatelekkadományozás, de azok se voltak hosszú életűek, egy kivételével, mely a 40-es évektől még a mai nap is termelőképes.

Wlachovszky Mihály.

Eljárás

nitriteknek átalakítására nitrátokká.

Nitrózus gázoknak, aminők pl. villamos kemencékben fejlődnek, szilárd bázisokkal vagy bázisok vizes oldataival, illetve szuszpenzióival való abszorbeálásánál általában nitrátok és nitritek elegye keletkezik, melyeknek tiszta nitráttá való átalakítása adott esetben kívánatos. Ezen célból ajánlották a nitrát- és nitritelegy forró oldatának salétromsavval való elegyítését, minek folytán a nitrít nitrózusgázok fejlődése közben szétbomlik, míg nitrátoldat visszamarad. Az ekkor fejlődő nitrózusgázokat ismét abszorbeáló készülékekbe vezetik vissza, amelyekben a nitrogén-oxidok leköttése fémhidroxidok és karbonátok útján megy végbe. Ezen eljárásnál tehát salétromsavat fogyasztanak, amelyet külön, aránylag nagy terjedelmű berendezésben hig nitrózus gázokkal kell előállítani.

A feltalálók azt találták, hogy nitritek egyszerű módon salétromsav közbeeső előállításával nélkül is nitrátokká átalakíthatók, ha nitritek vagy nitrát-nitritelegyek vizes oldatait nitrózus gázok vagy ilyen gázokat tartalmazó gázelegyek behatásának vetjük alá.

Legegyszerűbben oly módon járunk el, hogy nitrátot és nitrítet tartalmazó, vizes oldatokat, tekintet nélkül arra, vajjon azokat nitrózus gázoknak bázisok oldataival vagy szuszpenzióval való elnyelés útján vagy más módon állítottuk elő, esetleg permetező toronyban pl. villamos kemencében fejlesztett vagy más módon előállított nitrózus gázok behatásának vetjük alá, amelyek lehetőleg koncentráltak (pl. kemencégázok, amelyekhez mesterségesen még nitrogén-oxid-vegyületeket adunk).

Azt találták továbbá, hogy a nitrít-nitritelegyek salétromsav alkalmazása esetén is rendkívül könnyen

RUGGYANTAÁRUKAT, ASBESTÁRUKAT, SZÁRAZ ÉS ZSIROS
TÖMITÉSEKET LEGMEGBIZHATÓBB MINŐSÉGEKBE SZÁLLIT AZ:

ALTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

alakíthatók át nitrátokká, anélkül, hogy a salétromsavhoz terjedelmes abszorbeálóberendezés szükséges volna. Oly módon járunk el, hogy a nitrítnek vagy nitrát-nitrítelegyeknek salétromsavval való kezelésénél keletkező nitrózus gázokhoz oxigént vagy oxigéntartalmú gázokat lehetőleg csekély fölöslegben adunk és ezen gázelegyet víz vagy vizes oldatok abszorbeáló hatásának vetjük alá. Az abszorbeálendő gázok ekkor nagyon koncentráltak és ennél fogva aránylag kis abszorbeáló készülékekre van csak szükség. Az oxigén vagy mint ilyen vagy más gázzal való elegye, pl. levegő stb. alakjában alkalmazható.

Különösen előnyös a salétromsav által kiüzött nitrózus gázokhoz a hígított oxigéntartalmú nitrózus gázokat hozzáadni, amelyek pl. villamos levegőégető kemencéből erednek és azután az így kapott gázelegyet vízzel vagy vizes oldatokkal elnyeletni. Még ha ez esetben megelégednénk azzal is, hogy az abszorbeálást csak addig folytassuk, amíg a savas abszorbeáló készülékekből kilépő gázok nitrogénoxidtartalma még ugyanolyan nagy legyen, mint a keverőedénybe vezetett kemencegázoké, akkor már az összes, a nitrít megbontásához fölhasznált salétromsav regenerálva volna. Folytonos üzemhez tehát a kiüzött nitrózus gázoknak csak 2 százalékgig menő abszorbeálása volna szükséges. Ennek gyakorlati jelentősége abban áll, hogy a berendezés nagyon koncentrált gázok savas abszorbeálása rendkívül gyorsan megy végbe, míg hígított gázok abszorbeálása aránytalanul lassabban megy végbe és ennek megfelelően nagy készüléket igényel. Ha azonban az abszorbeálással még a főntemlített határon túl megyünk, akkor még salétromsav fölösleget is kaphatunk. Minthogy már most a nitrít megbontásánál csak hígított salétromsavra van szükség, koncentrált nitrózus gázok abszorbeálása utján azonban könnyen kb. 63%-os-savat is állíthatunk elő, ennél fogva azokból az elérhető salétromsavfölség koncentrált salétromsav alakjában is elvonható, vagyis egyidejűleg ezen értékes terméket melléktermék gyanánt nyerhetjük. Ugyanilyen módon a nitrít és salétromsav elegyből fejlesztett gázokból nemcsak koncentrált salétromsavot, hanem más nitrogén-oxigén vegyületeket is pl. nitrogén-dioxidot állíthatunk elő melléktermék gyanánt. Természetes, hogy a nitrítnek megbontására vagy abszorbeálására hígított salétromsavot is használhatunk, amelyet más módon pl. kemencegázoknak a találmány szerinti eljárástól független módon vízzel való elnyeletés utján állítottunk elő. Ekkor az üzemből koncentrált salétromsavot vonhatnánk el úgy, hogy az eljárással kapcsolatban ugyszólván salétromsavot koncentrálnánk.

Hogy a keletkező nitrátoldatokat a hozzáadott salétromsav víztartalma tulságosan ne hígítsa, salétromsav helyett salétromsavtartalmú nitrátoldatot használhatunk. Ilyen könnyen állítható elő akképen, ha a nitrózus gázokat nem vízzel, hanem nitrátoldattal nyeletjük el. Folytonos üzennél tehát úgy járhatunk el, hogy a kész nitrátoldatok egy részét abszorbeáláshoz használjuk és ha elég salétromsavot vettek föl a nitrítoldattal elegyítjük.

Az eljárás különböző módon foganatosítható:

Lehet egymástól elkülönített keverőfuvó- és abszorbeáló készülékeket használni vagy több művetetet egészen vagy részben ugyanazon készülékekben is foganatosítani. Különösen előnyös a szabaddá tett nitrózus gázokat az oxigénbevezetés után a nitrát-nitrítoldattal vagy a nitrítoldattal magával salétromsav alakjában abszorbeáltatni. Ily módon elérjük, hogy a nitrítoldathoz kezdettől fogva megfelelően kevesebb salétromsavot adhatunk, mint amennyit az egyenértékű mennyiségnek megfelel. Lehetőleg intenzív abszorbeálás elérése végett az oldatot és a gázelegyet célszerűen alapos benső

érintkezésbe hozzuk, amit pl. azáltal érünk el könnyen hogy a permetező-torony felső részében a nitrít- és salétromsavoldatok elegyedését idézzük elő és egyidejűleg a levegőt vagy a kemencegázokat vagy más efféle alkalmas módon bevezetjük, mi mellett a nitrózus gázok és az oldat megfelelő hosszú ideig érintkezésben maradnak.

Hogy megfelelő nitrítmentes salétromsavot kapjunk, csekély salétromsavfölséget adunk hozzá úgy, hogy gyöngén savanyu nitrátoldatot kapunk. Az ezen oldatban tartalmazott sav további nitrítmennyiségek átalakítására alig használható és általában az oldat bepárologtatása előtt neutrálizálendő. Ennek következtében ezen eljárásnál valamivel nagyobb a salétromsavfogyasztás, mint amennyi a fejlesztett gázokból visszanyerhető, mi mellett természetesen arra kell törekedni, hogy ezen mennyiségeket lehetőleg csökkentjük.

Az eljárás folytonos foganatosítási alakjánál kellemtelenségek lépnek föl, mihelyt a nitrít mennyisége az oldatban változik a nitrít tartalom növekedésénél ugyanis a nitrít egyrésze megbontatlan maradna, ha kezdettől fogva nem alkalmaznánk túl nagy salétromsavfölséget, míg csökkenő nitrít tartalomnál erősen savanyu oldatok keletkeznének.

A feltalálók már most oly eljárást találtak föl, amely még változó nitrít tartalom mellett is a nitrátoldatnak folytonos üzemből való előállítását egyszerű módon teszi lehetővé. Az eljárás azon alapszik, hogy a nitrít, illetve nitrát-nitrítoldatok megbontásánál abszorbeálás utján visszanyert salétromsavot közvetlenül ismét újabb nitrít-, illetve nitrát-nitrítoldattal keverjük és egyidejűleg állandóan csekély savfölséget folytatunk hozzá. Ezen eljárás révén könnyen elérjük, hogy a nitrít és sav az oldat változó nitrít tartalma mellett is — a beállítás rövid időtartamától eltérvően — mindig helyes arányban kerül össze. Ha pl. az oldat nitrít koncentrációja csökken, akkor azonos mennyiségű salétromsav hozzáfolyásánál szükségtelen savfölség jutna a nitrítoldatba. Minthogy azonban csak a nitrít tartalommal egyenértékű nitrózus gázok fejlődnek, ennél fogva az abszorbeáló készülékben is csak a nitrít tartalomnak megfelelő mennyiségű salétromsav mennyisége az oldat nitrít tartalmának megfelelően önmagától szabályozódik. Ha ellenben a nitrít tartalom növekedik, akkor az abszorbeáló savval egyidejűleg hozzáfolyó savfölség azt eredményezi, hogy az abszorbeáló készülékbe nagyobb mennyiségben jutnak nitrózus gázok úgy, hogy az abszorbeáló sav koncentrációja növekedik és ismét a megbontandó oldat fokozott nitrít tartalmára magától beáll.

A nitrátoldat savanyu reakciójának létesítéséhez szükséges savmennyiség tetszőleges módon állítható elő és az abszorbeáló készülékből kifolyó savoldat mellett állandóan a keverőedénybe folyhat vagy azokat oly módon is állíthatjuk elő, hogy nitrózus gázt pl. kemencegázt a keverésnél fejlesztett gázokkal egyesíteni engedjük és az abszorbeáló készüléket oly nagyra választjuk, hogy a maradékgázok kevesebb nitrogén-oxidot tartalmaznak, mint a bevezetett gázok, mikor is tehát ezen különbségnek megfelelően több salétromsavot vezetünk vissza az abszorbeáló készülékből.

Nitrítnek a találmány tárgyát tevő eljárás szerint nitráttá való átalakításánál fejlesztett gázok lényegileg nitrogén-oxidból állanak, hogy oxigén jelenlétét elkerüljük. Minthogy azonban a technikai nitrítoldatok több vagy kevesebb tisztátlanságot, nevezetesen karbonátokat tartalmaznak, ennél fogva a fejlesztett gázokban mindig idegen anyagok, különösen szén-sav van, amelyek bizonyos körülmények között, pl. ha a nitrózus gázok utolsó részét mézszel abszorbeáljuk, a keletkező termékeket szennyezik és ezáltal kellemtelenségeket okoznak. Lehe-

KENŐANYAGOK, TISZTÍTÓANYAGOK, BŐR-BALATA-

TEVÉSZŐR-GÉPSZJAK ELSŐRENDŰ MINŐSÉGEK BEN:

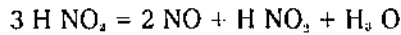
ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

tetlen a szénsavtartalmu nitrózus gázban lévő szénsavat abszorbeáltatni anélkül, hogy egyidejűleg nitrogénvegyületek is ne abszorbeáltatnának, ellenben kitűnt, hogy a fent ismertetett eljárásnál fejlesztett gázokat a tisztátlan-ságoktól pl. szénsavtól, oly módon szabadíthatjuk meg könnyen, hogy azokat szilárd, szuszpendált vagy oldott alkálikus anyagokkal kezeljük, mielőtt őket oxigénnel keverjük.

További főadat a találmány tárgyát tevő eljárásnál a szabad salétromos sav eltávolításában áll, amely kisebb-nagyobb mennyiségben az oldatokban foglaltatik és tudvalevőleg a hidegben meglehetősen állandó.

Azt találták már most, hogy a salétromos sav az oldatokból oly módon távolítható el, hogy ezeket permetező-tornyokban levegővel vagy más gázokkal pl. elektromos kemencéből jövő hideg vagy meleg gázokkal kezeljük. A salétromos sav még tökéletesebben távolítható el, ha az oldat meglehetősen alacsony vákuum alatt pl. 1/10 atmoszféra abszolút nyomás alatt áll. Emellett igen gyorsan nitrogén-oxid fejlődik, míg a salétromos sav egy része mint salétromsav marad vissza az alábbi képlet szerint.

Az eljárás a legkülönbözőbb módon foganatosítható. Előnyös, ha egyidejűleg a folyadék mozgatójáról vagy annak elosztásáról gondoskodunk. Különösen előnyösnek mutatkozott az oldatot oly permetező-tornyokban lefolyatni, amelyekben csökkentett nyomás uralkodik. Célszerű továbbá az oldatot folytonosan vákuumkészülékbe beszívni és a salétromos sav eltávolítása után ismét leveztetni.

Például következőképen járunk el:

Salétromos savat tartalmazó nitrátoldatot, amint ezt pl. nitrát-nitritoldatnak nitrózus gázokkal vagy salétromsavval való kezelése után kapjuk, oly permetező-tornyba szivatjuk, amelyben nagy vákuum uralkodik. A beszívó csőben és a permetező-tornyban a nitrogén-oxid, amelyet előnyösen alkálikus tartott vákuumszivattyú segítségével távolítunk el, elillan, míg a salétromos savtól megszabadított oldat a permetező-tornyból megfelelő hosszú buktató csövön állandóan elfolyik.

Egy másik előnyös mód abban áll, hogy a salétromos savat tartalmazó oldatot szétporlasztjuk. Az oldat szétporlasztása különféle módon foganatosítható például fuvókák segítségével. Különösen előnyös oly fuvókák alkalmazása, amelyeknél nyomás alatt álló gáz finom nyílásból kilép és az ezen nyílást kör alakban körülvevő csövön át bevezetett oldatot finom csöppekké szétosztja és magával rántja. A szétporlasztásnál az oldatból távozó nitrogén-oxid vagy leszivítás után ismét visszanyerhető vagy pedig oly módon, hogy a szétporlasztást oly térben foganatosítjuk, amelyeken gázok, pl. levegő vagy nitrózus gázok, (villamos kemencegési gázai) áramlanak keresztül.

A gázok első sorban a folyadékcsöppektől szabadíthatnak meg, ami egyebek között oly módon sikerül, ha azokat szilárd testekre pl. kvarckövekből való szűrőn vagy más effélén keresztül vezetjük és innét az abszor-

beáló készülékbe jutnak. A legtökéletesebben azok a finom folyadékcsöppek szabadíthatnak meg a salétromos savtól, amelyeket a gázáram a legmesszebbre ragad magával, míg a nagyobb csöppek, amelyek könnyebben válnak ki, nagyobb salétromos savtartalommal bírnak. A készülékeket ennél fogva előnyösen úgy rendezzük be, hogy a finomabb és nagyobb csöppek külön váljanak ki és az utóbbiakból kapott folyadékot a salétromos sav további eltávolítása végett újból szétporlasztjuk.

HAZAI HIREK.

Elhalasztották a mélyfúró kongresszust.

Javában folyt az előkészületek a mélyfúró kongresszusra, amelynek sikere a rendezőség buzgó-sága folytán mindenképen biztosítva volt, midőn a kongresszus bizottsága az utolsó pillanatban arról értesült nagy megdöbbenéssel, hogy a külföldi résztvevőket vészes kolera hírekkel riasztják el a kongresszuson való részvételtől. És annál szomorubb, hogy a külföldi vendégek nem annyira a napilapok tulzolt közleményeitől riadtak meg, hanem azoktól a Budapestről kiinduló, felháborítóan rosszindulatu híresztelésektől, amelyek szerint a kormány a budapesti rémesen dühöngő járványra való tekintettel a mélyfúró kongresszust egyszerűen betiltotta.

Igy történt azután, hogy a kongresszust csakugyan el kellett halasztani, nem ugyan a „rémesen dühöngő” kolera miatt, hanem azért, mert a rendezőség az idő rövidsége miatt nem bírta volna a külföldi megriadt résztvevőket kellően megnyugtani és semhogy a kongresszus sikerét kockáztassák, inkább elhalasztották október végére. Addigra bő alkalom lesz a külföldet a kolera irányában teljesen megnyugtani.

Előléptetés. Bremzay Géza, a Drenkovai köszénbányák gondnoka ugyanezen bányák igazgatójává lépett elő.

Esküvő. Keilner Béla kapnik m. kir. bányamérnök, a napokban lépett házasságra Hetey Ábrahám nagykárolyi városi főjegyző leányával, Etelkával. — Gebhárd Ferenc segédmérnök, főiskolai tanársegéd, szeptember 18-án tartja esküvőjét Szentiványi Bözsikével.

Elszámolás. A Főiskolai Segélyző Egyesület elnöksége hálás és őszinte köszönettel újabban a következő adományokat nyugtázza: Pokol Elek 200 korona, Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Nagybánya-vidéki osztálya 100 korona, Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Borsód—gömöri osztálya 50 korona, Phoenix Kénsavgyár 30 korona, iglói m. kir. bányakapitányság 23 kor. 30 fill., Csik Gyula, Farkas Jenő, Makray Mihály 20—20 korona, Orosz An-

SZIVATTYUKAT és MÉRLEGEKET
G A R V E N S W E R K E **WIEN, II., HANDELSQUAI 130.**

(B. 96/43/46.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

gyárt mint különleges-
 seget és legnagyobb rak-
 tárt tart épület- és dia-
 phragma - szivattyukban

Eredeti FREDIT CSAPÁGYFÉMEKET minden célnak megfelelő minőségekben gyárt kizárólag az:

ALTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA

tal, de Pottere Gerard, Balaton Antal, Szabó Ferenc, Bachó János, Iszapi Gyula, Herczegh Pál, nagyszabeni m. kir. erdőhivatal, Temesváry Béla, Fekete Zoltán, Koller János, Hartmann Izidor, Karácsony Sándor 10—10 korona, Loványi Feribert, Toperczer Árpád, Haderdány András, Szepesi Gusztáv 6—6 korona, Kostialik János, Spangel Sándor, Heim János, Kelemen Béla, Plech József, Herschkovits Izor, Plachy Gyula, Brebán Sándor, Hubay Zsigmond, Haas Norbert, Kovács Gyula, Esztergár Bálint, Bertram Albert, Egry Ferenc, Éröss Gyula, Méhes Péter Pál, Erdey János, Voluhoffer Pál, Pálka Gyula 5—5 korona, Divald Béla, Martiny István 4—4 korona, Glock Géza, György Gusztáv, Weisz György, Hullán János, Torday Imre, Gellért Béla, Hajdu Dezső, Kriska Samu, Szorkovszky Tibor, Böhm Vilmos 3—3 korona, dr. Saád Andor, Fromm János, Fischler N., Szalágyi Emil, Bárány K. Etele, Papp Jenő, Onczay László, Vaitzik Emil, dr. Wagner József, Ember Elek, Kovács Gyula, Marosán László, N. N., Danielisz Elek, Timók János 2—2 korona. Összesen 790 korona 30 fillér. A mai napig befolyt adományok összege: 7617 korona 57 fillér. Midőn nagylelkű pártfogóinknak ismételtén köszönetet mondunk szives adományaikért, nem hallgathatjuk el őszinte hálánkat azon ismeretlen jóakaróink iránt, ki az O. M. B. és K. E. Nagybánya-vidéki osztályának folyó évi július hó 22-ik napján, Borpatakon tartott közgyűlése alkalmával Mensánk javára gyűjtést kezdeményezett s ilyen módon nemes törekvésünk elősegítésére 327 koronát juttatott hozzánk. Vajha e szép példa méltó követésre találja a szakkörökben, ismerőseink és jóakaróink közt és kiterjedne egy-egy jótékony-célú előadás s mulatságra, hogy mi minél több szegénysorsu, arra utalt s jó előmenetelű hallgatót támogathatnánk tanulmányai elvégzésében. Megindított akciónk már eddig is tagadhatatlanul szép eredményeket mutat fel, hiszen kérésünket meleg érdeklődéssel és igaz jóakarattal karolták fel mindenütt szaktársaink. Az eddig elért eredmények biztatnak bennünket megkezdett munkánk egész odaadással való folytatására. A közel jövőben kezdődik főiskolánkon az új tanév s mi bár egyrészt örömmel győződünk meg, hogy Mensánk eszméje, létezése széles e hazában rövid félév alatt ismeretessé vált, másrészt azonban már most vagyunk kénytelenek szomorúan megállapítani, hogy csekély anyagi erőnkkel a már eleddig, a vakáció folyama alatt hozzánk érkezett segélykéresekre sem vagyunk képesek biztató válaszokat adni. Nagy pártfogásra, sok-sok szives adománnyra volna szükségünk, hogy ezt megtehessek. Az élet, a megélhetés, mint mindenütt, Selmecen is felettébb megdrágult és ma már sokan olyanok is, kik azelőtt az olcsóbb viszonyok között nélkülözni tudták a Segélyző-Egyesület támogatását, szintén felkeresik azt kéro szavukkal. Érthető és megokolt tehát, ha még az új főiskolai hallgatókra is számítva, ismételtén kérjük e lap nagyrabecsült olvasóközönségét, kegyeskedjék Mensánkat továbbra is felkarolni s szives adományaival annak működését és fejlődését elősegíteni. Bizva reméljük, hogy pártfogóink adakozásaiból hazánk, társadalmunk s a magyar bányászat, kohászat és erdészet javára még igen sok érdemes szegénysorsu főiskolai hallgatót segít-

hetünk — a Mensa intézménye által — jövőjükért folytatott küzdelmükben. Selmecbányán, 1911. évi szeptember hó 10-én.

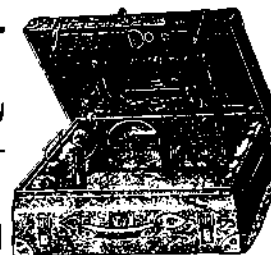
Az elnökség.

Felvételi vizsgálatok a bányaiskolában.
A selmecbányai m. kir. bányaiskolában e hó 4-én voltak a felvételi és a javítóvizsgálatok. A javítóvizsgán valamennyien átmentek. Felvételi vizsgálatra 28-an jelentkeztek, de közülök csak 18 tanulót vettek föl. A többit, kellő képzettség hiányában, elutasították. Vizsgáló-biztosok voltak: *Niki János* bányatanácsos, *Arkosi Béla*, *Szembratovics Sándor* főmérnökök, *Ivanovics J.* mérnök s a bányaiskola három szaktanára.

A pécsi m. kir. bányabiztosság föllállítása.
Az 1911. évi állami költségvetés gondoskodott arról, hogy a pécsvidéki bányaművek megfelelőbb ellenőrzése céljából a budapesti bányakapitányság mellé rendelt *bányabiztossági* hivatalt szervez Pécsen (hasznoló biztosságot szerveznek Petrozsény és Miskolc székhelylyel.) A pénzügyminiszter még ezen évben föllállítja ezen három, később önálló bányakapitányságokká kifejlesztendő hivatalokat és a bányahatósági fogalmazói karból eszközölte a kinevezéseket a szervezett állásokra. A miniszter, értesülésünk szerint, *Nyiró Béla* főbányabiztost a budapesti bányakapitányságtól a föllállítandó pécsi bányabiztossághoz *főnöki* megbizatással nevezte ki és a pécsi biztossághoz osztotta be szolgálattételre *Seyfried Ernő* bányaesküdtet, aki jelenleg franciaországi bányaműnél van alkalmazásban, illetőleg ott folytat munkásjeléti tanulmányokat. A nevezett tisztviselőkn kívül még kezelő személyzet is jön a pécsi bányabiztossághoz, mely mindössze négy vagy öt tisztviselőből áll, de azért mégis örvendés ezen új állami hivatal szervezése, mert azzal ismét kifejezésre jut Pécs szab. kir. városnak a bányászat terén való központi jellege. Az új hivatal valószínűleg november 1-én kezdi meg itt működését és hatásköre első sorban is a baranya és tolnavármegyei köszénbányákra fog kiterjedni.

Uti bőröndöt

és egyéb finom bőrűt legelőnyösebben vásárolhat a készítőnél

Csángónál

Budapest, IV., Múzeum-körút 5. Telefon 67-00.

Grand Prix aranyérem Páris.

Olcsó szabott árak.

A cím fontos.

(B)3632, 611 24)

Festékek
és
lakkok

(B. 2139420/52 II)

megbízható, szolid és olcsó beszerzési forrás a

Krayer E. és Társa Budapest

festék-, kence- és lakkgyára * os. és kir. udvari szállítók.

Főraktár és iroda:

V., Váci-ut 34.

„Kryer festékuvar”.

Ó cs. és kir. Fensége, József főherceg udv.

szállítója. A m. királyi államvasutak, állami

gép- és vasgyárak, az összes waggonygyárak

Budapest főváros szállítói.

TURUL A LEGMEGBÍZHATÓBB TÖMÍTŐLEMEZ
LEGMAGASABB NYOMÁSHOZ. KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRIINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

Hatszáz éves sóbánya. Egy hallstadti távirat szerint a városi sóbánya e héten ülte meg szakadatlan műveltetésének hatszázadik évfordulóját.

A Dunagőzhajózási társaság szénbányáinak képviselője. A Dunagőzhajózási társaság közszenbányái elárusítási hivatalának vezetését 1911. évi szeptember hó 1-étől jánosi Engel Gyula udvari tanácsos mint vezérképviselő vette át. Jánosi Engel Gyula egyike a legkitünőbb szakembereknek és kétségtelen, hogy ez a választás csak szerencséje lesz a D. G. T.-nak, mert Engel a szénbányászat úgy műszaki, de különösen kereskedelmi részének exakt ismerője. Kiváló kereskedői talentum, aki, hogy excellat ebben, leginkább kimutatta abban az időben, amikor a komlói bányáknak volt tulajdonosa. Az állami közszenbányák legvirágzóbb telepe ugyanis a baranyamegyei Komló az Engel-család tulajdona volt és ezt vásárolta meg a Magyar Általános Hitelbank opciója révén Wekerle Sándor v. pénzügyminiszterminiszterelnök és kétséget nem szenved, hogy a legszerencsésebb vételek egyike. Engel, akinek erős faterdekeltsége is van, úgy látszik nem tud megválni első szerelmétől és midőn Csatóy Frigyes a D. G. T. vezérigazgatója részéről ez a meghívás érte, nem tudott ellenállni annak, hogy vissza ne térjen a szénbányászat kereskedelmi fruktifikálására. Különös hasznára lesz a vállalatnak dunántúli viszonylatokban, ahol természetszerűen Engel elsőrendű módon be van vezetve.

A Felten és Guillaume kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár részvénytársaság szeptember hó 7-én tartott közgyűlésén hozott határozat alapján 1,500.000 korona alaptőkéjét 2 millió koronára emelte fel, mely célból 1250 darab, egyenként 400 korona, összesen 500.000 korona névértékű új részvény kerül kibocsátásra a következő módokat mellett: 1. Az új részvények az 1911. üzletév eredményében 1911. október 1-től részesednek pro rata temporis és megfelelő osztalékszélvény nyel vannak ellátva. 2. A kibocsátandó 1250 darab új részvényre a régi részvényeseknek elővételi jog biztosítatik olyképp, hogy minden három darab régi részvény jogosít egy új részvénynek 1200 korona árfolyamon való átvételére.

Új földgáz-forrás. Mióta a kissármási földgáz-forrást megfúrták, nap-nap után kapjuk a híreket az újabb földgáz-forrásokról. Ezek a földgáz-források ugyan már azelőtt is megvoltak, de semmi jelentőséget nem

tulajdonítottak a gyengén előtörő gáznyomoknak. A sármási gáz kitörése óta azonban ezek a kis források menten az érdeklődés központjává váltak. Legújában Kézdivásárhelyről kapjuk a hírt, hogy a szomszédos Imecsfalva község határában Geréb János volt országgyűlési képviselő birtokán nagy kiterjedésű földgáz-forrást fedeztek fel. A jelentős felfedezésről nyomban értesítették a földtani intézetet, kérve, hogy a további munkálatokat haladéktalanul kezdjék meg. Erdély délkeleti részén ez ideig földgáz nem mutatkozott és így ennek a forrásnak megnyitása a közeli Brassó, Kézdivásárhely, Sepsiszentgyörgy városok gazdasági életére és fejlődésére kiszámíthatatlan előnyöket rejt magában. A földgáz feltárása és hasznosítása egyenesen közszükséglet, amit bizonyára a földtani intézet és a kincstár is be fog látni és mielőbb megkezdi a délkeleti vármegyék által várt munkálatokat.

A Worthington szivattyugép részvénytársaság szeptember hó 29-én tartja évi rendes közgyűlését, melynek napirendje: 1. Az igazgatóság üzleti jelentése. 2. A felügyelőbizottság jelentése, a zárószámadás megvizsgálása és a mérleg megállapítása. 3. A tiszta nyereség hovaforrítása és az osztalék megállapítása iránti határozathozatal. 4. Határozathozatal az igazgatóság és a felügyelőbizottság részére a felmentvény megadása iránt. 5. Választás a felügyelőbizottságba. — Nyereség- és veszteség-számla. Veszteség: Fizetési számla 40.261 kor. 17 fill. Irodai költségek számlája 11.097 kor. 78 fill. Általános kiadások számlája 6338 kor. 49 fill. Házbérjárulék-számla 5077 kor. 75 fill. Hirdetési számla 7740 kor. 63 fill. Szabadalmi költség-számla 2352 kor. Utazási költség-számla 5764 kor. 14 fill. Posta- és sürgönyköltség-számla 4130 kor. 94 fill. Jogügyi költség-számla 1340 kor. Betegsegélyzőpénztár-számla 828 kor. 20 fill. Nyugdíjalap-számla Bécs 312 kor. 98 fill. Biztosítási számla 1303 kor. 68 fill. Raktárbér-számla 3331 kor. 34 fill. Irodaszer-számla 3369 kor. 70 fill. Adó-számla 8244 kor. 31 fill. Bélyeg- és illeték-számla 1070 kor. 60 fill. Pótmunka-számla 1356 kor. 43 fill. Engedmény-számla 529 kor. 06 fill. Árfolyamvesztés-számla 1459 kor. 50 fill. Pénztári engedmény-számla 3912 kor. 42 fill. Értécsökkenési számla 583 kor. 60 fill. Nyereség 47.940 kor. 91 fill. Összesen 158.345 kor. 63 fill. — Nyereség: Nyers nyereség 156.972 kor. 19 fill. Kamat és bankköltségek 1373 kor. 44 fill. Összesen 158.345 korona 63 fillér.

Bányász-sztrájk. Elba szigetén a napokban a bányamunkások kimondották a sztrájkot. Attól félnek, hogy a sztrájk általánossá válik. A környék nagyobb városaiba százsámra érkeznek a sztrájkoló gyermekei, kiket rokonokhoz küldenek a szülők a sztrájk idejére.

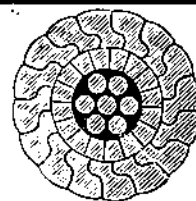
A homoródvölgyi szenterületek. Erdély egyik barnaszén-területére, a homoródvölgyire — hír szerint — angolok pályáznak. Az angol tőkések most most tár-

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

!!! Elektrolitikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb. !!!

gyalnak a terület megszerzése dolgában és ha sikerül megállapodni, úgy azt tervezik, hogy új vasuti összeköttetést csinálnak. Romániával. Itt akarják ugyanis a szent értékesíteni.

Japán mérnök Selmebányán. Dr. Yoichi Okada japán bányamérnök, a fukuokai császári egyetem technikai osztályának asszisztense, e héten Selmebányán volt, megnézte a bányákat, az ércelő-készítő-műveket, a főiskolai gyűjteményeket s innen, főképen az aranybányászat tanulmányozására, Brádra s a többi erdélyi bányák tanulmányozására indult. A selmebányai bányák berendezése nagyon tetszett neki.

Bánya-közgyűlés. Felsőbányáról írják lapunknak, hogy El-Mar bányatársaság augusztus 28-án rendkívüli közgyűlést tartott, illetve akart tartani. Miután azonban a közgyűlés nem volt határozatképes, megbízták Farkas Jenő elnöklő igazgatót, hogy hívjon össze újabb közgyűlést, amelyen majd a jelenlevők végérvényesen határozni fognak.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

Állást keres

józan életű bányaiskolát jelesen végzett, erőtejes egyén, kinek a kőszén- és barnaszén-bányászatban nagy gyakorlottsága van, bánya és külszin méréseket önállóan végez, valamint irodai teendőket, üzemvezetői, bányamérői, vagy főaknászi állást keres. Fizetési igény 200 K, lakás és világítás. Ajánlatok „Megbízható” jelige alatt a kiadóba. (B/3633/636/35.)

Szent-Lukács-fürdő, teli és nyári gyógyhely, Budán

csusz, kőszvény, ideg- és bőrbajok ellen. Iszapfürdők, iszaporogatások, kő- és kádfürdők, külön férfi- és női vizgyógyintézet, gőzfürdők és gyógyvizuszodák. Szállodák, gondos penzió. KRISTÁLY forrásásványviz étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz. Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás. K. 677. 501. 32. II)

BUDAPESTI KÖNYVNYOMDA VÁLLALAT

Kereskedelmi, ipari reklám-nyomatványok modern kivitelben készülnek.

VIII., Német-utca 9. Telefon 95-18.

GEDEON ÉS KONT

Budapest, Lipót-körut 13. — Telefon 26-34.
(Biztosítóablak) villamos szerelvényekhez.
(B. 714.447/45)

Műpala.

Teljes tetőfedések és falburkolatok elvállaltatnak a legszolidabb kivitelben

Szent-Margitszigeti ÜDÍTŐVIZ
kellems izü és egészséges szénsavval telített ásványviz.
A fővárosi közmunkák tanácsa tulajdona. A Szent-Margitsziget Gyógyfürdő Felügyelőségének kezelésében Budapest. ♦ Telefon-szám 36-52. (B. 3-102. 600/52)

Több mint
5,000
létesítmény

B. 726/507/23.)

Eckardt Vilmos és Hotop Ernő részvénytársaság

BUDAPEST, V. kerület,
Dorottya-utca 6. szám.

Tervezünk és vállalunk
1870. év óta:

Téglafőzőket, teő cserépgyárakat, chamoto-téglagyárakat, mészégetőket, magnezitgyárakat tüzelesi berendezéseket, gyárkéményeket, kazánbefalazásokat.

DRÄGER

MENTŐ-KÉSZÜLÉKE

Bányák és tüzoltók számára.

Német birod. és osztr. szabadalom.

Több mint 4800 készülék forgalomban

Arany érem St. Louis 1904 — Lüttich

— 1905 — Jekaterinoslaw 1910 —

Dräger Oxigén tartánya

újra-töltésre legalkalmasabb.

Dräger Palmotorja. Automatikus

oxigénfejlesztő gépe mester-

seges légzésre.

Dräger Hordágya friss levegő sisakkal.

Dräger Magasnyomású töltőszivattyuja komprimált

oxigén részére.

Dräger Villamos bányalámpája 12 órasi világítás cél-

jaira 1 1/2 N. K. lámpával.

Dräger Villamos sisaklámpája három órasi világításra.

Dräger záró ventilje acélkorongokra.

Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

Drägerwerk R. L.

L Ü B E C K

Modern mentő készülékek különlegességi gyára ::

Vezérképviselet Magyarország részére

Ligeti és Biró

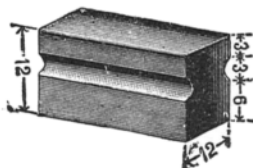
Budapest

V., Vigszínház-utca 5.

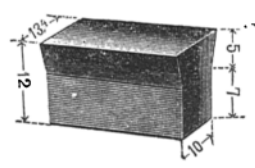
B. 204/1050 426/42)

A GEDEON és KONT-féle asbest-cementpala a legjobb legkönnyebb, legtartósabb és legcsinosabb tetőfedő anyag. Gyártatik tetszőleges méretben és színekben

Dr. ALB. LESSING, Nürnberg-Glaishammer

elektromos szének gyára

Különlegesség: Szénkefék és bronzszénkefék dynamógépek és elektromotorok részére.

Alkalmi vétel.

Egy „Bleichert“-gyártmányu, 2¹/₂ km. hosszú sodronykötélpálya sodronynyal, kocikkal és egyéb felszereléssel, egy csehországi állomásról jutányosan eladó. rdeklődők forduljanak Mosse Rudolf irodájába, Magdeburgba „A. C. 157“ jelige alatt. B. (669)38

FAMETSZETEKET ÉS KLISÉKET
ELSŐRENDŰ KIVITELBEN,
FELTŰNŐ MÓDON
JUTÁNYOS ÁRBAN ÉS RÖVID HATÁRIDŐ
ALATT SZÁLLITOK.

HEINRICH HAGEMANN
XYLOGRAFIAI MŰINTÉZET
WIEN XVII/1 BLUMENG.7

THE OLIVER látható írásu IRÓGÉP

legújabb VI-os modelje megjelent, mely rovatol és vonaloz. Díjmentes bemutatás az ország bármely részében. Kérjen Prospektust. Magyarországi vezérképviselők: **Bérczi és Shires, Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.** (B. 3831. 617. 25)

Bányaiskolát végzett

teljesen szakképzett egyén kőbányahivatalnál üzemvezetői állást keres „Erő“ jelige alatt. B.38633 (659) 40

Szlovákiai sós víz

CZUKORBETEGSÉG ELLEN
speciális gyógyital.
KÖHÖGÉST, REKEDSÉGET, IDULT GYOMOR ÉS
HUGYSZERV BAJOKAT
GYÖKERESEN GYÓGYÍT.

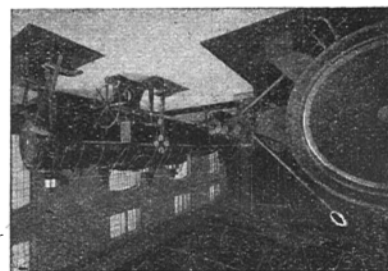
Megrendelhető a „Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kivitel” R.-T.-nál, Budapest Telefon 162-84. B.2270 411/17

Erhardt és Šehmer gépgyára Saarbrücken.

Vezérképviselő: **FLAMM ADOLF**
műszaki irodája és gépészeti berendezések vállalat
Budapest, II., Margit-körút 48. sz.

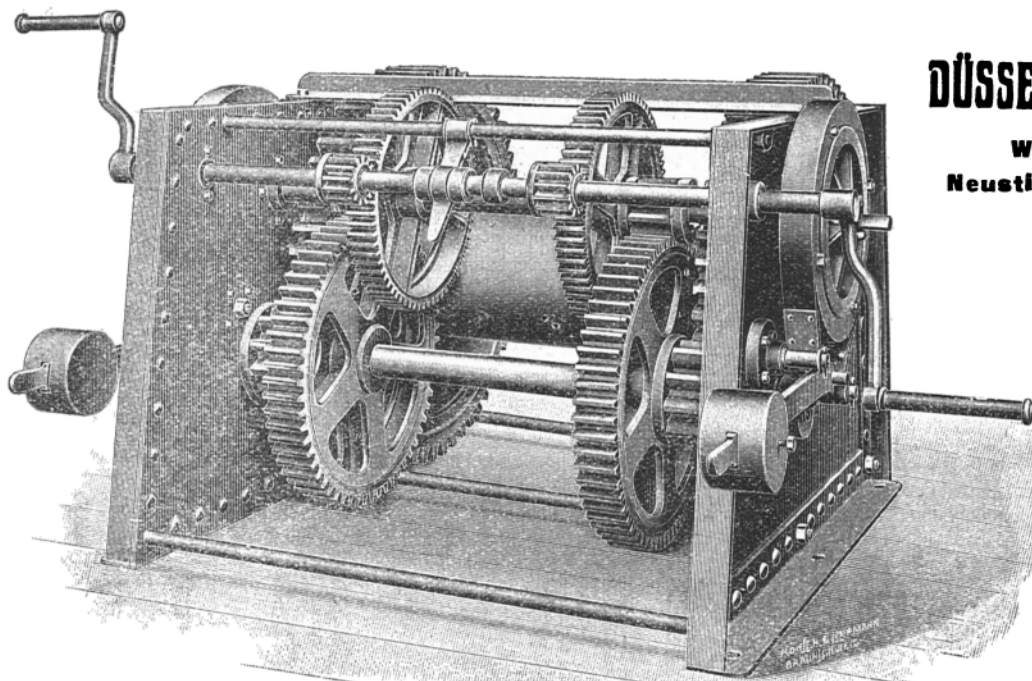
Szállít: bánya- és kohógépeket, Diesel-nyersolaj-rokrokat, Centrifugális turbo-szivattyukat, gázgenerátorokat, Briquettsajtókat és dugattyús szivattyukat.

B.3835/641/52

„HADEF“-jelű KÉZI-EMELŐBAKOK HEINRICH de FRIES G. m. b. H.

SZERELÉSI CÉLOKRA BÁNYAHATÓSÁGI ELŐÍRÁS SZERINT

DÜSSELDORF 76/a.

WIEN, VII/3.

Neustiftgasse III/26.

Magyarországi
képviselőt:

Vecsey Jenő

okl. gépészmérnök

Budapest, V.,

Lipót-körút 21/c.

Telefon 105-84

Kérje 76. számú
árjegyzékünket.

Azonnal szállítható 600-tól 15,000 kilogr. hordképességig közvetlenül a doboz mérve.